

Rekening houden met beschermde soorten

Stadswerk Gedragscodetool ondersteunt

Werk je aan beheer en onderhoud van het openbaar groen? Dan weet je dat aantoonbaar zorgvuldig handelen géén vinkje is dat je zomaar zet. Het gaat om werken zonder beschermde soorten te schaden, een werkwijze die je borgt en verweeft in de dagelijkse praktijk van het hele team. Hoe pak je dat aan?

Auteur: Regina Zoeter, NLadviseurs

Sinds juni 2025 is de *Gedragscodetool soortenbescherming gemeenten 2025* van kracht onder de Omgevingswet. Deze gedragscode van Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland integreert ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud in één ecologisch en juridisch kader. Onder voorwaarden biedt de gedragscode vrijstelling van de vergunningsplicht voor werkzaamheden in het openbaar groen. Werk je volgens deze gedragscode, dan weet je dat je dat doet op een zorgvuldige manier, waarbij je rekening houdt met (beschermde soorten) flora en fauna. Je moet wél kunnen aantonen dat je volgens de gedragscode werkt.

De uitdagingen

In theorie klinkt het allemaal logisch, maar in de praktijk kan aantoonbaar zorgvuldig werken uitdagend zijn. Want: wie doet wat, wie signaleert risico's en waar gelden uitzonderingen? Hoe herken je beschermde soorten en hoe leg je vast dat een werkploeg in die ene berm rekening hield met die ene soort en op welke manier? Je moet met verschillende uitdagingen omgaan:

Ecologische expertise. De gedragscode biedt de wettelijke kaders, maar je hebt specialistische, ecologische kennis nodig om die te vertalen naar je eigen situatie. Met welke beheertypen en soorten houd je rekening in je beheervakken? Heb je de beschermde soorten in beeld? Welke werkzaamheden voer je wanneer in het jaar uit? Het is belangrijk dat experts tijdig aanhaken en dat de verschillende teams, van beleid tot uitvoering binnen én buiten de gemeente, dezelfde actuele kennis paraat hebben of in elk geval die actuele kennis kunnen overbrengen aan elkaar. In de uitvoering wordt dat heel concreet: weten wat je vandaag wel en niet mag doen, waar je soortbeschermende maatregelen treft en waarom.

Meningen, vragen en klachten. Alles wat in de openbare ruimte gebeurt, ligt onder een vergrootglas. Het is immers een gedeelde leefomgeving. Inwoners, ondernemers en andere stakeholders hebben terechte vragen over onder meer maaien, snoeien of werken aan oevers. Je kunt uitleggen wat je doet (of wat je níét doet) en waarom, maar dat helpt alleen als het groenbeleid, de beheerkeuzes en de maatregelen inzichtelijk en transparant zijn. Een

heldere werkinstructie laat zien wat wel of niet kan en waarom; dat scheelt veel discussie (op straat).

Je werk vastleggen. De wet vraagt van je dat je altijd kunt laten zien welke werkzaamheden je waar hebt uitgevoerd en hoe je dat hebt gedaan. Bij klachten of vragen moet je ter plekke en achteraf kunnen aantonen dat je zorgvuldig hebt gehandeld volgens de geldende wet- en regelgeving. Dat vraagt eveneens om een duidelijke werkinstructie, maar ook om een goede overdracht tussen de teams en een heldere manier om het uitgevoerde werk te registreren.

Implementatieplan, ecologisch werkprotocol én werkinstructie

Deze uitdagingen ga je aan met een goede, lokale vertaalslag van de regels en een strakke rolverdeling om beleid, ecologie, planning en uitvoering in één werkstroom bij elkaar te brengen. Die vertaalslag begint bij een implementatieplan waarin staat wie waarover beslist, wanneer welke kennis nodig is en hoe terugkoppeling plaatsvindt. In het implementatieplan staat een duidelijke rolverdeling en worden processen gekoppeld aan middelen en tijdvakken. Zo wordt het werk voorspelbaar.

Vervolgens borgt een ecologisch werkprotocol de ecologische keuzes; per beheertype worden gebieds- en seizoensgebonden maatregelen

en lokaal maatwerk vastgelegd. Het Handboek Implementatie Gedragscode van Stadswerk biedt structuur en voorbeelden voor de uitwerking.

Daarna volgt de ecologische werkinstructie: taakgericht, begrijpelijk en concreet. Kaarten, beheertypen, soorten, werkzaamheden en planning komen samen met voorzorgsmaatregelen, randvoorwaarden en waar nodig alternatieve werkwijzen of aangepast gereedschap. De werkinstructie koppelt de juridische borging van de gedragscode aan het praktische werk dat buiten wordt gedaan.

Stadswerk Gedragscodetool: snelle, ecologische denktank

Je hebt flink wat ecologische kennis én tijd nodig om vanuit al die data een ecologische werkinstructie te maken met de juiste inhoudelijke afwegingen. De Stadswerk Gedragscodetool komt daarbij als geroepen om je werk uit handen te nemen en tijd te besparen. De tool is ontwikkeld door NLadviseurs in nauwe samenwerking met Stadswerk, speciaal voor groenwerk in de openbare ruimte en helemaal afgestemd op de Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025. Binnen een paar klikken genereert de tool een ecologische werkinstructie op maat voor je. De tool combineert de kaarten van je beheervakken en beheertypen met informatie over de voorkomende (beschermde) soorten, voorzorgs

Helder werkproces

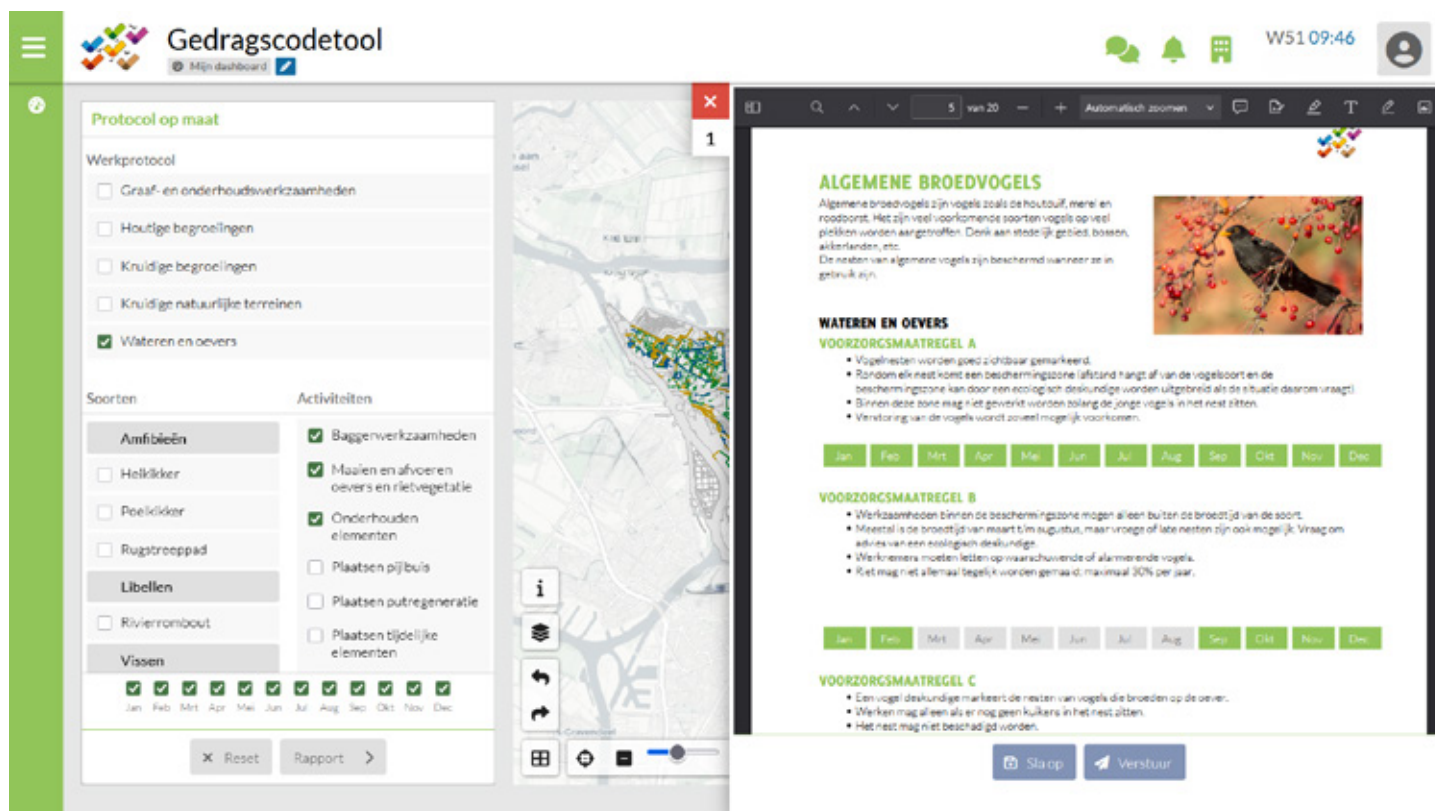
De Stadswerk Gedragscodetool maakt de werkprocessen helder, voor iedere rol.

- **Beleidsmedewerker:** borging van natuurwetgeving.
- **Werkvoorbereider:** tijdsbesparing en ecologische expertise voor opstellen werkinstructie.
- **Voorman:** heldere werkinstructie voor je ploeg, sterk communicatiemiddel.
- **Uitvoerder in het veld:** weten wat je vandaag wel en niet moet doen en hoe, logboekfunctie om je werk en bevindingen te registreren.

Wil je weten hoe de tool voor jou werkt?

Kijk dan voor meer informatie op www.stadswerkgedragscodetool.nl over de tool van NLadviseurs en Koninklijke Vereniging Stadswerk Nederland. Je kunt via deze site ook een gratis online demo boeken.

Sterke natuur begint met ecologisch onderbouwde keuzes in het dagelijks werk. Alleen als je begrijpt waarom iets belangrijk is en hoe je het werk moet doen, kun je de juiste ecologische afwegingen maken. De Stadswerk Gedragstool ondersteunt daarbij. [Credit: NLadviseurs]

maatregelen en randvoorwaarden, ecologische expertise en planning. Zo kun jij je energie richten op het delen van de instructies en het overbrengen van het belang ervan. De tool bestaat naast het Handboek Implementatie van Stadswerk: het handboek fungeert als naslagwerk en biedt context en verdieping, terwijl de tool de informatie direct naar de praktijk in het veld vertaalt.

Logboekfunctie

De meerwaarde van de tool gaat verder dan snelheid en denktank alleen; je kunt de uitgevoerde werkzaamheden en de bijzonderheden die je in het veld tegenkomt vastleggen in het logboek binnen de tool. Zo wordt zorgvuldig handelen geen sluitstuk, maar een vanzelfsprekend onderdeel van het werkproces. Als beleidsadviseur houd je grip op de ecologische randvoorwaarden en de borging en uitvoerders zien taakgerichte aanwijzingen. Wijzigingen in wetgeving of planning verwerk je centraal; zo werkt iedereen met de actuele data en blijft de overdracht tussen ploegen helder. De instructies zijn een perfecte basis voor communicatie over je werkzaamheden, ook naar buiten toe.

Zo werkt de tool

De Stadswerk Gedragstool is een online applicatie die op elk soort device kan worden gebruikt. Je kiest het type groen, de soorten, het tijdvak waarin je wilt gaan werken en de uit te voeren werkzaamheden. De tool combineert deze data en laat zien welke soortspecifieke voorzorgsmaatregelen je moet treffen voor de beschermde soorten in het beheervak waar je aan de slag gaat. Alle randvoorwaarden volgens de geldende wet- en regelgeving worden gecombineerd met de ingevoerde projectgegevens, ecologische expertise en planning. De tool genereert zo een ecologische werkinstructie, waarbij je ook ziet hóé je de werkzaamheden moet uitvoeren, tot op het gereedschap nauwkeurig. De werkinstructies kun je printen of in pdf delen met je groenbeheerteam of de groendienst. Dankzij de logboekfunctie in de applicatie kan iedereen zijn werk vastleggen en bijzonderheden in het veld rapporteren.

Versnellen

Al meerdere gemeenten werken met de Stadswerk Gedragstool, waaronder Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht,

Hardinxveld-Giessendam, Papendrecht en Sliedrecht. Bij de ontwikkeling van de tool was een van de drijfveren om naast werkprotocollen op papier een digitale omgeving te creëren, waar wetgeving en beheerplannen meebewegen met nieuwe inzichten en actualisaties. Want alleen goede bedoelingen zijn niet genoeg; het werk moet zorgvuldig worden uitgevoerd en goed worden vastgelegd. En dan het liefst op basis van eenvoudig te raadplegen instructies en een gebruiksvriendelijke digitale omgeving, zodat voormannen en uitvoerders ermee kunnen werken. Precies daar helpt de tool: snel een instructie op maat en eenduidige vastlegging van wat buiten gebeurt.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!